

עין משפט
גד מצוה

כא:

וַבֶּן עֹזַי אֹמֵר חַיִּב אָדָם וְכוּ'. ירושלמי דָּבַן עֹזַי דְּלֵא כְרִ"א בֶּן עֹרִיָה דְרִישׁ (מגילה דף ג.) הִקְהֵל אֵת הָעַם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף אֲנָשִׁים בָּאוּ לְלַמּוּד נְשִׁים לְשִׁמּוֹעַ וְגֵרָחָה דִּפִּי דַמְלוּהּ לְשִׁמּוֹעַ הַנְּשִׁים כְּדִי שִׁדְעוּ לְקַיֵּם מִצְוֵה וְלֹא מִשּׁוֹם שִׁדְעוּ שׂוֹכֹת תּוֹלָה א:
מטרונה שאלה את ר' אלעזר מפני מה ב' חטא אחת במעשה העגל והן מתיין בה ג' מיתות אמר לה אין אשה חכמה אלא צפנך אמר לו הורקנוס צנו צשזיל שלג להשיבה דבר אחד מן התורה אצדת ממני ג' מאות כור מעשר בכל שנה ז' א"ל ישראל ד"ת ולא ימסרו דברי תורה לנשים:

וַיְרִיצָהּ אִשָּׁה בִּבְקַב וְתִיפְלוֹת. פ"ח ר'וזה אשה שיחא בעלה חמר ויהא מצוי אצלה בכל שבת לתת לה עונתה ולא יציא לה אלא קצ חטים לצדד ולא יחא גמל שהולך בדרך רחוקה ואינו נוטף לה עונה אלא אחת לשלשים יום ואע"פ שמציא לה לשכרו ט' קצין חציבה עליה העונה בכל שבת וקצ אחד מט' קצין ופרישות ל' יום ורצי פירש צסס רב האי המשנה אשתו ע"י שליש לא יפחות לה מקציים חטיין מן שבת לשבת כדמוכח בגמרא צפרק אע"פ (כמונות דף סד:) ועונתה מצוי לה ואילו המורד על אשתו (שס סג.) מוסיפין על כמותה ג' דינרים צצבת קציים שיפירות ממנה דקציים אחד מט' צ"ח קצין: **הַיְיָ דְּמִי חֲסִיד שׁוֹמֵר.** ירושלמי ראה תינוק מצעצע צנהר אמר לכשאחלץ תפילין אצילנו עד כשהוא חולץ תפילין הוליא זה את נפשו: **זֶה הַנּוֹתֵן דִּינָר אֶעֱנִי אֲהַשְׁרִים לוֹ מֵאֲתָיִם וְזוּ.** הא דרבי אצהו והא דרבי יוחנן ומצריח מוונות מן האלמנה קרי ירושלמי מכות פרושים ותו גרס התם חד תלמידי מדר' צון הוו לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף למצוי עמיה חד לתלת שנים מעשר מסכני חד זמן עבדין ציה תלמידי עין צישא ומלוון ליה אחא צעי מצוי עמיה היך דהוה יליף א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ציה רמז לתלמידי ואעלוניה לקפילין ומסרוניה חד קרט וזכה עמיה היך דהוה יליף שנינו צפרק צמרא דמסקת פאה (מ"ט) מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן צהן ה"ו לא יעול וצגמרא **הַדָּא אֲמַר חֲמִשִּׁין דְּעַבְדִּין טַעֲבִין מִן מַחְלָן דְּלֵא דְּעַבְדִּין: יְרֵוּבְרַיִם** שקדמו ומכרו **בַּנְּבָכִים מוֹעֲטִין.** ונראה דוקא לענין מזון הצנות אמרינן מה שמכרו מכרו אצל לענין מזון האשה כיון דמשועבד לה צעל למזונות צחייז הנכסים צחוקתם שאינם יכולין למכור כדאמר' צפ' הנושא (כמוצות קג.) 'תומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדר' אסי א"ר יוחנן 'תומים שקדמו ומכרו צנכסים מועטים וכו' התם לא משתעבדי לה מחיים אי נמי צית זה עצמו דרה צו צחיי הצעל אצל מוונות צכל יום צריכה למזונות ולא דמו מוונות אשה למדור והוא הדין אס מכרו צנכסים מרובין מה שמכרו מכרו דמטטלי לא משתעבדי למזונות ואמר' צפ' מציאת האשה (שס סט.) צין מכרו צין משכנו אין מוציאין למזונות והאי דנקט נכסים מועטין אורחא דמילתא נקט דלא מוצין אינש נכסים משום הפסד מוונות היכא דאיכא נכסים מרובים רבי פי' צמוספותיו דר' יוחנן פליג אההיא דמסקינן צפרק צ' דיניי גזירות (שס דף קט.) אמר רבי יתחק צן אילעאי משמיה דחוקיה כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו וגצי נכסים מועטין מנינא התם (דף קח:) וצפרק מי שמט (צ"צ קלט:) אמר אדמון וכי צשזיל שאני זכר הפסקתי ואמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון לא ידענא מאי דחוקיה לפרש כ' אליצא דאדמון טפי מאליצא דרצנן: **אֲבִירִי** אמר זה המשיא עצה למכור בנכסים ברשב"ג. רשב"ס פי' ציש נוחלין (צ"צ דף קלז.) משום דגרס לעבור על דברי הנותן וערוס דאהנו מעשיו והרי הוא חוטא ולא לו ומיהו המוכר עצמו דהיינו ראשון לא מיקרי רשע ואף על גב דלכתמילה אסור לעשות כך דלא תמיר איסוריה שהרי השליטו הנותן צגוף ופירות לעשות כרצונו וקאי לפירושו צסוף פרק מי שהיה נשוי (כמוצות דף טז:) דאמר אציי נכסי לך ואחרץ לפלוני ועמדה וניסת צעל לוקח הוא ואין לאחרין צמקום צעל כלום ומי אציי אציהו רשע ערוס זה המשיא כו' מי קאמר מינשא ניסת קאמר אלמא דמדמי מוכר עצמו למשיא ומיהו יש לפרש כיון דמשיא נקרא רשע מכלל דלמוכר אסור לעשות לכתמילה אע"ג דלא נקרא רשע כדקתני התם אין לו לראשון אלא ארילת פירות צלצד ואי קאי מדקאמר אציי זה המשיא ענה וכו' כרשב"ג מכלל דאציי ס"ל כרשב"ג והכי אמר אציי נמי צדהיא צפרק מי שהיה נשוי (ג"ו שס) צעל לוקח הוא ואין לאחרין צמקום לוקח כלום וציש נוחלין (צ"צ דף קלז.) מפרש טעמא משום דקצצר קנין פירות קניין הגוף דמי וצסוף פרק השולח (גיטין דף מח:) אמר אציי נקטינן צעל צנכסי אשתו צריך הרשאה אע"ג דפירות דידיה היו הגוף צריך הרשאה דמשמע דס"ל דלאו קניין הגוף דמי יש לתרץ דוקא גצי אחרין ס"ל לאציי דקניין הגוף דמי דאפי' ר"ל דאמר לאו קניין הגוף דמי מתרצינן אליציה אחרין שאני ופי' רשב"ס דאחרין משמע גוף ופירות נתן לראשון דהא צדהיא פי' אחרין ירש פלוני ואף הוא פסק סס כרשב"ג ו"ל צעלמא צצירה לן דלאו קניין הגוף דמי כדפסקין' צפרק החולץ (צמות דף לו:) הכא אחרין שאני וכן עיקר דלא תקאי הלכתא אהלכתא דפסקינן כר"ל פרק החולץ וצהא דאחרין קיימא לן כרשב"ג דפסקין' הלכתא לקמיה ולא פליג ר"ל ומדאציי נמי איכא למשמע דהכי קיימא לן כדאמר אציי אציהו רשע וכו' ולקמן נמי ההיא אחתא דהוה לה דיקלא צארעא דרב צציי כו' אול אציהו אקנייה לצנו קטן כרשב"ג עד אפילו רשב"ג לא קאמר מהתם שמעינן דהלכה כרשב"ג הלכך צעינן לפרושי דרשב"ג ס"ל כר"ל דלאו קניין הגוף דמי והכא היינו טעמא דאחרין שאני ולא תקשה הלכתא אהלכתא תימנה לר' אמאי לא קא חשיב נמי ההיא דאלו הן השטרפין (סנהדרין דף עו:) אמר רב כהנא משום ר"ע אציו עני ורשע ערוס זה המשהה צמו צוגרת ויש לומר דעני ורשע לא קא חשיב:

היה נוטל פרק שלישי סוטה

לִמְדָה טִיפְלוֹת ס"ד. וכי תורה תיפלות קרא לה: **כֵּאלִוּ.** שמתוכה היא מציינה ערמונית ועושה דצריה צהנעו: **הַכְמָה.** תורה: **שְׁמַעְמִיד עֲלָמו עֵרוֹס עֲלִיָה.** שפירש מכל עסקים ונעשה עליה עני וחסר כל. ^{(ל"א שמשים עצמו ערוס עליה גרסינן]} שמערים שיתקיים תורתו לקצוץ על יד וללמוד מכל אדם: **מֵאִין תַּמְלֹא.** מן העשוי כאין: **רוּזָה אִשָּׁה נִקְצָ וְתִיפְלוֹת.** חפייה ליזון צמוונות מועטין ויהא תיפלותה מצוי לה צתמיש מט' קצין ופרישות לפרוש מן התיפלות לפיכך אין טוב שמלמוד תורה: **שְׁמַטְעִים דְּצִרְיוֹ לְדִינִי.** דמשנקצעו צלצ דינין שערי זכייתו לדצרוי של זה קשין לסלקן והרי ערמומו ורשע הוא שעובר על לא תשא שמע שוא (שמות כג): **לְהַשְׁלִים מֵאֲתָיִם וְזוּ.** ומעתה לא יעול לקט יש לו קרובים שיטלוס: **נְכָסִים מוֹעֲטִין.** דמתן (צ"צ דף קלט:) מי שמט והניח צנים וצנות צומן שהנכסים מרובין הצנים ירשו והצנות יזונו נכסים מועטין הצנות יזונו והצנים ישאלו על הפתחים: **שְׁקִדְמוּ וּמְכָרוּ.** קודס שצאו הצנות לצ"ד והעמידוס צ"ד לנכסים צחוקת צנות: **הַמְכִירֵי אַחֲרֵים צְאוּרְחוּסֵיוּ.** ראו ועשו כמותי ולכו צדרכי. לא נתכוון זה אלא להראות עצמו כחמיד צעיי הצריות ואין תוכו צכרו אלא שלא ידקדקו אחריו לצדוק צמוצמותי: שקרא

מאתים זוז דתנן ^ט צמי שיש לו מאתים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני היה לו מאתים חסר דינר אפילו אלף גותנין לו כאחת הרי זה יטול רבי אסי אמר רבי יוחנן זה המשיא עצה למכור בנכסים מועטין דאמר רבי אסי א"ר יוחנן ^ט ציה המשיא שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכרו אבוי אמר ^ט דזה המשיא עצה למכור בנכסים כרבן שמעון בן גמליאל דתניא נכסי לך ואחרין לפלוני וירד הראשון ומכר ואכל השני מוציא מיד הלוקחות דברי רבי רשב"ג אמר ה"אין לשני אלא מה ששייר ראשון רב יוסף בר חמא אמר רב ששת זה המכריע אחרים באורחותיו רבי זריקא אמר רב הונא זה המיקל לעצמו ומחמיר לאחרים עולא אמר זה שקרא

פרושים ותו גרס התם חד תלמידי מדר' צון הוו לו מאתים זוז חסר דינר והוה רבי יליף למצוי עמיה חד לתלת שנים מעשר מסכני חד זמן עבדין ציה תלמידי עין צישא ומלוון ליה אחא צעי מצוי עמיה היך דהוה יליף א"ל רבי אית לי שיעורא אמר זה מכת פרושים נגעו ציה רמז לתלמידי ואעלוניה לקפילין ומסרוניה חד קרט וזכה עמיה היך דהוה יליף שנינו צפרק צמרא דמסקת פאה (מ"ט) מי שיש לו חמשים זוז והוא נושא ונותן צהן ה"ו לא יעול וצגמרא **הַדָּא אֲמַר חֲמִשִּׁין דְּעַבְדִּין טַעֲבִין מִן מַחְלָן דְּלֵא דְּעַבְדִּין: יְרֵוּבְרַיִם** שקדמו ומכרו **בַּנְּבָכִים מוֹעֲטִין.** ונראה דוקא לענין מזון הצנות אמרינן מה שמכרו מכרו אצל לענין מזון האשה כיון דמשועבד לה צעל למזונות צחייז הנכסים צחוקתם שאינם יכולין למכור כדאמר' צפ' הנושא (כמוצות קג.) 'תומים שמכרו מדור אלמנה לא עשו ולא כלום ומ"ש מדר' אסי א"ר יוחנן 'תומים שקדמו ומכרו צנכסים מועטים וכו' התם לא משתעבדי לה מחיים אי נמי צית זה עצמו דרה צו צחיי הצעל אצל מוונות צכל יום צריכה למזונות ולא דמו מוונות אשה למדור והוא הדין אס מכרו צנכסים מרובין מה שמכרו מכרו דמטטלי לא משתעבדי למזונות ואמר' צפ' מציאת האשה (שס סט.) צין מכרו צין משכנו אין מוציאין למזונות והאי דנקט נכסים מועטין אורחא דמילתא נקט דלא מוצין אינש נכסים משום הפסד מוונות היכא דאיכא נכסים מרובים רבי פי' צמוספותיו דר' יוחנן פליג אההיא דמסקינן צפרק צ' דיניי גזירות (שס דף קט.) אמר רבי יתחק צן אילעאי משמיה דחוקיה כל מקום שאמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון הלכה כמותו וגצי נכסים מועטין מנינא התם (דף קח:) וצפרק מי שמט (צ"צ קלט:) אמר אדמון וכי צשזיל שאני זכר הפסקתי ואמר ר"ג רואה אני את דברי אדמון לא ידענא מאי דחוקיה לפרש כ' אליצא דאדמון טפי מאליצא דרצנן: **אֲבִירִי** אמר זה המשיא עצה למכור בנכסים ברשב"ג. רשב"ס פי' ציש נוחלין (צ"צ דף קלז.) משום דגרס לעבור על דברי הנותן וערוס דאהנו מעשיו והרי הוא חוטא ולא לו ומיהו המוכר עצמו דהיינו ראשון לא מיקרי רשע ואף על גב דלכתמילה אסור לעשות כך דלא תמיר איסוריה שהרי השליטו הנותן צגוף ופירות לעשות כרצונו וקאי לפירושו צסוף פרק מי שהיה נשוי (כמוצות דף טז:) דאמר אציי נכסי לך ואחרץ לפלוני ועמדה וניסת צעל לוקח הוא ואין לאחרין צמקום צעל כלום ומי אציי אציהו רשע ערוס זה המשיא כו' מי קאמר מינשא ניסת קאמר אלמא דמדמי מוכר עצמו למשיא ומיהו יש לפרש כיון דמשיא נקרא רשע מכלל דלמוכר אסור לעשות לכתמילה אע"ג דלא נקרא רשע כדקתני התם אין לו לראשון אלא ארילת פירות צלצד ואי קאי מדקאמר אציי זה המשיא ענה וכו' כרשב"ג מכלל דאציי ס"ל כרשב"ג והכי אמר אציי נמי צדהיא צפרק מי שהיה נשוי (ג"ו שס) צעל לוקח הוא ואין לאחרין צמקום לוקח כלום וציש נוחלין (צ"צ דף קלז.) מפרש טעמא משום דקצצר קנין פירות קניין הגוף דמי וצסוף פרק השולח (גיטין דף מח:) אמר אציי נקטינן צעל צנכסי אשתו צריך הרשאה אע"ג דפירות דידיה היו הגוף צריך הרשאה דמשמע דס"ל דלאו קניין הגוף דמי יש לתרץ דוקא גצי אחרין ס"ל לאציי דקניין הגוף דמי דאפי' ר"ל דאמר לאו קניין הגוף דמי מתרצינן אליציה אחרין שאני ופי' רשב"ס דאחרין משמע גוף ופירות נתן לראשון דהא צדהיא פי' אחרין ירש פלוני ואף הוא פסק סס כרשב"ג ו"ל צעלמא צצירה לן דלאו קניין הגוף דמי כדפסקין' צפרק החולץ (צמות דף לו:) הכא אחרין שאני וכן עיקר דלא תקאי הלכתא אהלכתא דפסקינן כר"ל פרק החולץ וצהא דאחרין קיימא לן כרשב"ג דפסקין' הלכתא לקמיה ולא פליג ר"ל ומדאציי נמי איכא למשמע דהכי קיימא לן כדאמר אציי אציהו רשע וכו' ולקמן נמי ההיא אחתא דהוה לה דיקלא צארעא דרב צציי כו' אול אציהו אקנייה לצנו קטן כרשב"ג עד אפילו רשב"ג לא קאמר מהתם שמעינן דהלכה כרשב"ג הלכך צעינן לפרושי דרשב"ג ס"ל כר"ל דלאו קניין הגוף דמי והכא היינו טעמא דאחרין שאני ולא תקשה הלכתא אהלכתא תימנה לר' אמאי לא קא חשיב נמי ההיא דאלו הן השטרפין (סנהדרין דף עו:) אמר רב כהנא משום ר"ע אציו עני ורשע ערוס זה המשהה צמו צוגרת ויש לומר דעני ורשע לא קא חשיב:

רבי

מסורת הש"ס

(א) כמוצות סג: (ב) [נכר אלפס אחא רבי חיינא וכן אחא צמתומא פ' משפטים, (א) פאה פ"ח מ"ח, (ד) כמוצות קג. יצמות סו: צ"צ קמ, (ט) כמוצות טה: צ"צ קלז. קעד: ערפין כג, (י) ס"א, (י) [שיין צמטנה דלעילכ, (ח) [ג"ו שיין שס, (ט) [כדאיתא פ"ח דפאה מ"ו, (י) [ר"ל ירושלמי, (ז) אליצא דרצנן טפי מאליצא דאדמון. מהרש"ל,

תורה אור השלם

- אבי הבקב שקבתי עקרה ודעת מוונות אמצא: משלי ח יב ובהקבמה מאין הפצא ואי זה מקום בינה: אביב כח יב

הנהגות מהר"ב

הנשבורג

[א] תוס' ד"ה בן עוזי אומר חייב אדם וכו' ולא משום שדעו שנות מלה. צ"ג צירולמי דפרקין כהלה ד: [ב] בא"ד מפני מה חטא אחת צמטנה הטבל צ"ל החטא היה שוב צאופן אחד לסולן והן חמס' צסיף וצמטנה וצמות הדיוקן: [ג] בא"ד אצדת ממני ג' מאות כור מעשר בכל שנה. צ"ב שהאשה שחפה הולאת מנחה מעשומיה שהיה ג' מאות כור צכל שנה להדיוקוס צנו של ר"א ועמה אחרי צדהאה ר"א צסקה מליטן לו:

מוסף רש"י

בקב ותיפלות עמו. לריות צעלה עמה, מעשרה קבין. להמעשר (כמוצות סב.) 'תומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. שצנות זכות צין צמתן (שס קח:) הצעות יזונו והצנים ישאלו על הפתחים, וקדמו קודס צציולו לצ"ד ומכרוס (שס קג.) מה שמכרו מכרו. דאין מוציאין למון האשה הצחים שצעבדו מוציאין לפניהם ואין מוציאין למזונות (רשב"ס ב"ב קח.) דה המשיא עצה למכור בנכסים. המתעבר על ריב לא לו ומצבל מחשבת העתן שאמר נכסי לך ואחרץ לפלוני וצרצונו לא היה דאשון מוכר לאחרים ערוס אחרין, ערוס דמכל מקום מצליח הוא ומה עשה עשוי, שמתן לא מיתה צשעת המתנה כרשב"ג דאמר אס קדם ראשון ומכר מה שעשה עשוי, כי אין לאחרין אלא מה ששייר ראשון והכי לא שיר לו כלום (שס קעו:).